

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 2.7.2024
COM(2024) 256 final

2024/0146 (NLE)

Propunere de

DECIZIE A CONSILIULUI

**privind adoptarea de către Comunitatea Europeană a Energiei Atomice a
Acordului privind interpretarea și aplicarea Tratatului privind Carta energiei între
Uniunea Europeană, Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale
acestora**

EXPUNERE DE MOTIVE

1. CONTEXTUL PROPUNERII

• Motivele și obiectivele propunerii

Tratatul privind Carta energiei (TCE) este un acord comercial și de investiții multilateral aplicabil sectorului energetic, care a fost semnat în 1994 și a intrat în vigoare în 1998. Uniunea Europeană este parte contractantă la TCE¹, împreună cu Euratom, cu 22 de state membre ale UE (începând cu 19 iunie 2024)², precum și cu Japonia, Elveția, Turcia și majoritatea țărilor din Balcanii de Vest și fosta URSS, cu excepția Rusiei³ și a Belarusului⁴. În cauza *Komstroy*⁵, CJUE a statuat că articolul 26 alineatul (2) litera (c) din TCE trebuie interpretat în sensul că nu este aplicabil litigiilor dintre un stat membru și un investitor dintr-un alt stat membru în legătură cu o investiție realizată de acesta din urmă în primul stat membru. Cu toate acestea, instanțele de arbitraj continuă să se declare competente și să pronunțe hotărâri în cadrul procedurilor din interiorul UE. La 5 octombrie 2022, Comisia a transmis Consiliului, Parlamentului European și statelor membre o comunicare în care își anunța intenția de a deschide negocieri în vederea unui acord între Uniune, Euratom și statele membre în ceea ce privește interpretarea Tratatului privind Carta energiei, care să includă, în special, o confirmare a faptului că TCE nu a fost niciodată, nu este și nu va fi aplicabil în interiorul UE, că TCE nu poate servi drept bază pentru procedurile de arbitraj și că clauza de încetare a efectelor nu se aplică. Aceste negocieri au avut loc. Se consideră că acum textul acordului *inter se* este stabil. Parafarea textului, care marchează încheierea negocierilor, a avut loc la 26 iunie 2024.

• Acordul preconizat

Nicio dispoziție din acord nu aduce vreun element nou. Acesta reflectă jurisprudența CJUE și este în deplină concordanță cu poziția constantă a Uniunii, astfel cum a fost exprimată în numeroase ocazii, inclusiv în cadrul unei instanțe deschise în jurisdicțiile țărilor terțe. Considerentele acordului reiau istoricul și contextul acestuia, în special interpretarea dreptului Uniunii astfel cum a fost pronunțată de CJUE, și recunosc faptul că punerea în aplicare efectivă a dreptului Uniunii este subminată de hotărârile pronunțate în cadrul procedurilor de arbitraj din interiorul UE. Unica dispoziție de fond (articolul 2) stabilește înțelegerea comună a părților la acord în ceea ce privește inaplicabilitatea articolului 26 alineatul (2) litera (c) din TCE în interiorul UE și, în consecință, absența oricărui temei juridic pentru procedurile de arbitraj din interiorul UE, astfel cum sunt exprimate în acordul *inter se*.

¹ Decizia 98/181/CE, CECO, Euratom a Consiliului și a Comisiei din 23 septembrie 1997 privind încheierea de către Comunitățile Europene a Tratatului privind Carta energiei și a Protocolului la Carta energiei privind eficiența energetică și aspectele conexe referitoare la mediu (JO L 69, 9.3.1998, p. 1).

² Italia s-a retras în mod unilateral în 2015. Franța, Germania, Polonia și Luxemburg au inițiat, de asemenea, o procedură de retragere în perioada decembrie 2022-iunie 2023, care a dus la ieșirea lor efectivă din Tratatul privind Carta energiei, pentru Franța, Germania și Polonia în decembrie 2023, iar pentru Luxemburg începând cu 17 iunie 2024.

³ Conferința extraordinară privind Carta energiei din 24 iunie 2022 a retras Federației Ruse statutul de observator.

⁴ Conferința extraordinară privind Carta energiei din 24 iunie 2022 a retras Belarusului statutul de observator și a revocat aplicarea provizorie a TCE de către Belarus.

⁵ Hotărârea pronunțată în cauza *Republica Moldova*, C-741/19, EU:C:2021:655.

2. TEMEI JURIDIC, SUBSIDIARITATE ȘI PROPORȚIONALITATE

• Temeiul juridic

Instanțele de arbitraj nu au respectat hotărârea Komstroy; în mod constant, acestea nu își declină competența din cauza lipsei unui acord de arbitraj valabil, astfel încât hotărâri arbitrale au fost și continuă să fie pronunțate într-un mod care contravine normelor Uniunii Europene și ale EURATOM. Aceste sentințe fac adesea obiectul unor proceduri de executare, inclusiv în țări terțe. Prin urmare, există un risc de conflict între tratate și TCE, astfel cum au fost interpretate de unele instanțe de arbitraj, care, dacă ar fi confirmat de instanțele unei țări terțe, s-ar transforma de facto într-un conflict juridic, întrucât hotărâri arbitrale care încalcă dreptul Uniunii ar fi diseminate în ordinele juridice ale țărilor terțe.

Potrivit jurisprudenței Curții, riscul unui conflict juridic este de natură să determine incompatibilitatea unui acord internațional cu dreptul Uniunii. În opinia Comisiei, pentru ca TCE să fie compatibil cu tratatele, trebuie eliminat orice risc de conflict. Politica energetică a Uniunii trebuie să includă asigurarea conformității cu jurisprudența CJUE și evitarea conflictelor între TCE, care este un act de drept al Uniunii, și Tratatul FUE și UE. Având în vedere poziția tribunalelor arbitrale, este important ca acest risc să fie abordat din perspectiva dreptului internațional. În acest scop, Comisia a negociat un acord privind interpretarea și aplicarea Tratatului privind Carta energiei între Uniunea Europeană, Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora.

Acordul este o măsură necesară pentru atingerea obiectivelor politicii energetice a Uniunii, astfel cum se detaliază mai sus. Tratatul Euratom nu prevede competențele necesare. Prin urmare, decizia de autorizare a semnării acordului în numele Comunității Europene a Energiei Atomice ar trebui adoptată în temeiul articolului 203 din Tratatul EURATOM.

• Proporționalitatea

Comunitatea Europeană a Energiei Atomice este, de asemenea, parte contractantă la TCE și, ca atare, este de competența Consiliului să decidă dacă Euratom ar trebui să devină parte la acordul de interpretare a tratatului respectiv. Jurisprudența existentă a CJUE și numeroasele intervenții ale Comisiei în fața tribunalelor de arbitraj și a instanțelor din țări terțe nu au fost suficiente pentru a asigura o punere în aplicare eficace a dreptului Uniunii și eliminarea riscului de conflict între TCE și Tratatul FUE și UE. Pentru a avea efectul dorit asupra practicii decizionale a instanțelor de arbitraj, actul care urmează să fie adoptat trebuie să fie un act de drept internațional. Prin urmare, Comisia consideră că răspunsul adecvat este adoptarea unui instrument sub forma unui acord între părți cu privire la interpretarea tratatului.

3. IMPLICAȚIILE BUGETARE

nu există

4. ALTE ELEMENTE

În ultimele etape ale negocierii acordului, posibilitatea de a face o declarație cu privire la consecințele juridice ale hotărârii Komstroy a fost invocată ca mijloc de formalizare, în prezent, a înțelegerii comune reflectate în acordul *inter se*. Comisia a semnat declarația respectivă în numele Uniunii.

Propunere de

DECIZIE A CONSILIULUI

**privind adoptarea de către Comunitatea Europeană a Energiei Atomice a
Acordului privind interpretarea și aplicarea Tratatului privind Carta energiei între
Uniunea Europeană, Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale
acestora**

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice, în special articolul 203,

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

având în vedere avizul Parlamentului European⁶,

întrucât:

- (1) În cauza *Republica Moldova împotriva Komstroy*, C-741/19, CJUE a statuat că articolul 26 alineatul (2) litera (c) din TCE trebuie interpretat în sensul că nu este aplicabil litigiilor dintre un stat membru și un investitor dintr-un alt stat membru în legătură cu o investiție realizată de acesta din urmă în primul stat membru.
- (2) Cu toate acestea, instanțele de arbitraj continuă să se declare competente și să pronunțe hotărâri în cadrul procedurilor din interiorul UE, despre care se presupune că ar fi întemeiate pe articolul 26 alineatul (2) litera (c) din TCE. Potrivit CJUE, orice astfel de hotărâre arbitrală trebuie considerată incompatibilă cu dreptul Uniunii, în special cu articolele 267 și 344 din TFUE. O astfel de hotărâre nu poate produce efecte și, deci, nu poate fi executată pentru a se plăti despăgubirile pe care le acordă.
- (3) Punerea în aplicare efectivă a dreptului Uniunii este subminată de hotărârile pronunțate în cadrul procedurilor de arbitraj din interiorul UE. Prin urmare, există un risc de conflict între tratate și Tratatul privind Carta energiei, astfel cum au fost interpretate de unele instanțe de arbitraj, care, dacă ar fi confirmat de instanțele unei țări terțe, s-ar transforma de facto într-un conflict juridic, întrucât hotărâri arbitrale care încalcă dreptul Uniunii ar fi diseminate în ordinele juridice ale țărilor terțe.
- (4) Potrivit jurisprudenței Curții, riscul unui conflict juridic este de natură să determine incompatibilitatea unui acord internațional cu dreptul Uniunii. Riscul de conflict juridic ar trebui eliminat. Adoptarea unui instrument de drept internațional care să stabilească înțelegerea comună a semnatarilor cu privire la inaplicabilitatea articolului 26 din Tratatul privind Carta energiei ca bază pentru procedurile de arbitraj din interiorul UE ar trebui să contribuie la atingerea acestui obiectiv.
- (5) Comisia, în numele Uniunii Europene și al EURATOM, și statele membre au încheiat cu succes negocierile privind termenii unui astfel de acord. Înțelegerea comună cuprinsă în acordul respectiv a fost reiterată într-o Declarație privind consecințele juridice ale hotărârii Curții de Justiție în cauza *Komstroy* și a înțelegerii comune

⁶ JO C , , p. .

privind inaplicabilitatea articolului 26 din Tratatul privind Carta energiei ca bază pentru procedurile de arbitraj în interiorul UE, din 26 iunie 2024.

(6) Acordul ar trebui să fie adoptat, sub rezerva semnării sale la o dată ulterioară,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Acordul din anexă se adoptă sub rezerva semnării lui, în numele Comunității Europene a Energiei Atomice.

Președinta Comisiei este autorizată să desemneze persoana împuternicită sau persoanele împuternicite să semneze acordul în numele Uniunii.

Articolul 2

Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării.

Adoptată la Bruxelles,

*Pentru Consiliu,
Președintele*